

БЫВАЙ, СЯМІДЗЕСЯТЫ! ДЗЕНЬ ДОБРЫ, НОВЫ ГОД!

АБ НОВЫМ І СТАРЫМ ГОДЗЕ ГАВОРАЦЬ:

Рыгор ШЫРМА,
СТАРШЫНЯ ПРЭЗІДЫУМА
БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ
З СУАЙЧЫНІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ,
СТАРШЫНЯ ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА
КАМПАЗІТАРАУ БССР

Мне не раз гэтым летам даводзілася сустракацца з землякамі, якія прызджалі на Радзіму, у Беларусь, гутарыць з імі. Ад многіх я чуў расказ аб тым, як святкавалі яны ў краінах, дзе жывуць, стогадовы юбілей вялікага Леніна. Я зразумеў, якім незвычайным, урачыстым і значным быў для іх год 1970-ы, як і для ўсіх савецкіх людзей.

Кожны беларускі кампазітар напісаў твор, прысвечаны юбілею вялікага правадыра. Створаны новыя оперы, сімфоніі, канцэрты, песні. Адным словам, на справаздачным пленуме сакратарыята Саюза кампазітараў ССРСР, які нядаўна адбыўся ў Маскве, Беларусь заняла не апошняе месца.

Перад святамі, і асабліва перад Новым годам, прынята віншаваць сяброў, рабіць ім падарункі, жадаць усяго добрага. Вось і я сардэчна віншую ўсіх нашых землякоў, якія сустракаюць Новы, 1971 год, далёка ад Бацькаўшчыны, жадаю ім поспехаў у працы і вялікага асабістага шчасця.

Таццяна КАЛАМІЙЦАВА,
НАРОДНАЯ АРТЫСТКА БССР

Мастацтва не ведае межаў. Яго мова зразумела кожнаму. Адзін у скарбніцу чалавецтва ўваходзяць толькі творы па-сапраўднаму нацыянальныя. У сёлетнім сезоне ў нашым акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета БССР многа беларускіх спектакляў. Гэта оперы «Алесь» Я. Цікоцкага, «Андрэй Касцюка» М. Аладава, «Брэсцкая крэпасць» К. Малчанова, «Зорка Венеры» Ю. Семянякі і балеты Я. Глебава «Альпійская балада» і «Выбранніца». Я вяду тры з іх — абодва балеты і «Алесь».

Чым для мяне быў знамянальны адыходзячы год! Працай, працай і зноў працай. Больш канкрэтна — адбылася прэм'ера балета П. Чайкоўскага «Спячая прыгажуня», якім я дырыжырую; многа працавалі над «Выбранніцай», хоць пастаўлена яна была ў мінулым годзе; зараз ідуць рэпетыцыі «Аіды» Дж. Вердзі. Апошнія два спектаклі разам з іншымі работамі мяркуем паказаць у красавіку ў час гастроляў у Маскве.

Васіль БЫКАЎ,
ПІСЬМЕННІК

1970 год быў для мяне як для пісьменніка амаль увесь звязаны з апошнюю «Сотнікаў». Хоць напісаў я яе ў папярэднім 1969 годзе, але ў гэтым годзе друкаваў на рускай і беларускай мовах, што таксама не меней працаёмка і турботна, чым напісанне. Нарэшце і з друкаваннем усё скончана, з'явіліся рэцэнзіі, і мне прыемна, што рэцэнзіі гэтыя ўвогуле станоўчыя.

Шчыра ўдзячны «Голасу Радзімы» за «Альпійскую баладу», на друкаванне якой затрачана столькі старонак. Рады, калі яна спадабалася чытачам.

Я жадаю нашым землякам за мяжой па магчымасці шчаслівага жыцця, добрага здароўя ў новым годзе і не забывацца на сваю далёкую Белую Русь, без якой, як бы там ні было, зусім пражыць немагчыма.

Іван ШАРЫНСКІ,
ПЕНСІЯНЕР

З набліжэннем Новага года ўсе мы аглядаемся на год адыходзячы. Асабістае жыццё, наш дабрабыт цесна звязаны з жыццём грамадства, з жыццём краіны. Для савецкіх людзей 1970 год быў шчаслівым годам мірнага будаўніцтва камунізма, годам паспяховага выканання пяцігадовага плана.

Многа памятных падзей адбылося, але самай галоўнай было святкаванне стагоддзя з дня нараджэння найвялікшага генія нашай эпохі Уладзіміра Ільіча Леніна. Урачыста адзначылі савецкія людзі чвэрць стагоддзя перамогі над фашысцкай Германіяй. У гісторыю асваення космасу ўвойдзе запуск касмічных апаратаў на Месяц.

У маім асабістым жыцці радаснай падзеяй была сустрэча ў Мінску са шматлікімі сябрамі, турыстамі з Канады. Спадзяюся, што ў будучым годзе я зноў сустрэнуся ў Мінску з новай групай канадскіх сяброў, якіх у мяне шмат, бо я пражыў у гэтай краіне 31 год.

Я гарача віншую з наступаючым Новым годам членаў галоўнага праўлення Федэрацыі рускіх канадцаў, работнікаў рэдакцыі і друкарні «Вестніка», усіх членаў ФРК, усіх таварышаў, якіх сустракаў сёлета ў Мінску. Ад душы жадаю вам добрага здароўя і шчаслівага жыцця.

Марыя ГЛАДКАЯ,
ЖЫВЁЛАВОД КАЛГАСА

ІМЯ ГАСТЭЛЫ МІНСКАГА РАЁНА

Год адыходзячы для мяне застаецца самым памятным у жыцці. Сёлета я ў якасці дэпутата прымала ўдзел у рабоце другой сесіі Вярхоўнага Савета ССРСР. У Крамлёўскім Палацы з'езду разам з сотнямі іншых дэпутатаў — такіх жа, як я, калгаснікаў, рабочых, вучоных, дзеячоў мастацтва, настаўнікаў — абмяркоўвала важнейшыя пытанні эканомікі і палітыкі савецкай дзяржавы. Мы аднадушна зацвердзілі планы дзяржаўнага бюджэту і развіцця народнай гаспадаркі краіны ў наступным годзе.

Калгас, дзе я працую, сёлета сабраў па 34 цэнтнеры збожжавых з гектара. Добрыя і астатнія паказчыкі. Дзякуючы клопамат партыі і ўрада аб паляпшэнні эфектыўнасці сельскай гаспадаркі, яны будуць яшчэ лепшымі. З гэтымі думкамі ўсе мы праводзім 1970 год.

Альбін ГРЫШКЕВІЧ,
СЛЕСАР-ЗБОРШЧЫК МІНСКАГА
СТАНКАБУДАЎНІЧАГА ЗАВОДА
ІМЯ КІРАВА

Мінулы год для мяне быў багаты радаснымі падзеямі. Вясной я на выдатна закончыў тэхнічнае вучылішча металістаў і атрымаў накіраванне на работу на адзін са старэйшых у рэспубліцы заводаў. А восенню зноў радасць. Паспяхова здадзены ўступныя экзамены ў політэхнічны інстытут, я стаў студэнтам вячэрняга аддзялення аўтатрактарнага факультэта.

У нас на заводзе многа рабочых, якія вучацца на вячэрніх і заочных аддзяленнях інстытутаў, тэхнікумаў, наведваюць вячэрнія школы, з'яўляюцца слухачамі розных тэхнічных курсаў. І для ўсіх нас пачатак года — не толькі навагодняе свята, але яшчэ і надыходзячая экзаменацыйная сесія. А гэта — зноў падзея, і каб яна была радаснай, студэнту прыдзецца на час забыць пра многія спыскі наступішай зімы...

ПЯЦЬ КРОКАЎ ДА МЭТЫ

ДА КАНЦА апошняга года пяцігодкі заставаліся яшчэ месцамі, калі на першых старонках рэспубліканскіх газет з'явілася рубрыка: «Пяцігодку — датэрмінова!». Прадпрыемствы, трэсты, асобныя міністэрствы, раёны і цэлыя вобласці рапартавалі краіне аб датэрміновым завяршэнні выканання галоўных паказчыкаў сваіх пяцігадовых планаў. І ўсе мы, разгортваючы раніцай свежы нумар газеты, абавязкова знаходзілі новыя і новыя звесткі: «Працоўныя Магілёўскай вобласці выканалі заданне пяцігодкі па агульнаму аб'ёму прамысловай вытворчасці. Выпуск прадукцыі павялічыўся ў 1,6 раза»; «Калектывы аўтарамонтных і аўтамабільных прадпрыемстваў Міністэрства аўтамабільнага транспарту БССР датэрмінова выканалі заданні пяцігодкі па ўсіх тэхніко-эканамічных паказчыках. Перавозка грузаў за гэты перыяд павялічылася на 76,7, а пасажыраў — на 71,2 працэнта»; «Энергетыкі Бярозаўскай ДРЭС датэрмінова выканалі план па выпрацоўцы электраэнергіі. Яе вытворчасць складала 21 358 мільёнаў кілават-гадзін пры плане на пяцігодку 21 343 мільёны»...

І вось ужо на чарговай сесіі Вярхоўнага Савета СССР, якая адбылася ў пачатку снежня, беларускія дэлегаты афіцыйна абвясцілі

ўсім сабраўшымся ў Крамлёўскім палацы з'ездаў дэпутатам саветскага парламента аб тым, што працоўныя тройчы ардэнаноснай рэспублікі раней тэрміну завяршылі выкананне ўстаноўленага Дырэктывамі XXIII з'езду партыі пяцігадовага задання па агульнаму аб'ёму прамысловай вытворчасці. Тут жа былі прыведзены лічбы асноўных паказчыкаў.

Аб'ём вытворчасці ў Беларусі за пяць год узрос у 1,8 раза. Прырост валавога грамадскага прадукту склаў 56

працэнтаў. Прадукцыйнасць працы ў прамысловасці павялічылася на 38 працэнтаў, замест прадугледжаных 35. Нацыянальны даход у параўнанні з папярэднім пяцігодкам павялічыўся больш чым напалавіну.

Немагчыма ў кароткім аглядзе прывесці ўсе, нават галоўныя лічбы, тым больш, што абсалютныя велічыні многае гавораць толькі спецыялістам. Таму пакінем Цэзару Цэзарава і паспрабуем глянуць на пройдзены беларускай прамысловасцю шлях

важным проста цікавым чалавека: як жа вырасла прамысловасць за гэты час і ў выніку што атрымалі спажывцы?

Не буду па журналісцку арыгінальным, калі параўнаю рэспубліку апошніх гадоў з гіганцкай будаўнічай пляцоўкай. Гэта сапраўды так, і лепшай аналогіі не знайдзеш. Дастаткова сказаць, што за перыяд з 1966 па 1970 год у Беларусі ўведзена ў эксплуатацыю больш за 60 буйных прадпрыемстваў. Да тытулаў некаторых з іх дабаўляюць: «буйнейшае ў Еўропе». Трэці Салігорскі калійны і Пінскі баваўняны камбінаты, Наваполацкі хімічны гігант, які азнаменаваў сабой нараджэнне ў рэспубліцы зусім новай галіны прамысловасці — нафтахімічнай, Светлагорскі целюлозна-папяровы камбінат, першыя агрэгаты Лукомльскай ДРЭС — вось толькі некаторыя новыя кропкі на прамысловай карце рэспублікі. Дададзім да гэтага, што нядаўна адгрузіў першую прадукцыю Магілёўскі камбінат сінтэтычнага валакна, уведзены новыя магутнасці на Другім Салігорскім калійным камбінаце і Бярозаўскай ДРЭС, працягваецца будаўніцтва Гродзенскага азотнаўкавага завода, пачалося ўзвядзенне Бабруйскага шпіннага камбіната і Мазырскага нафтаперапрацоў-

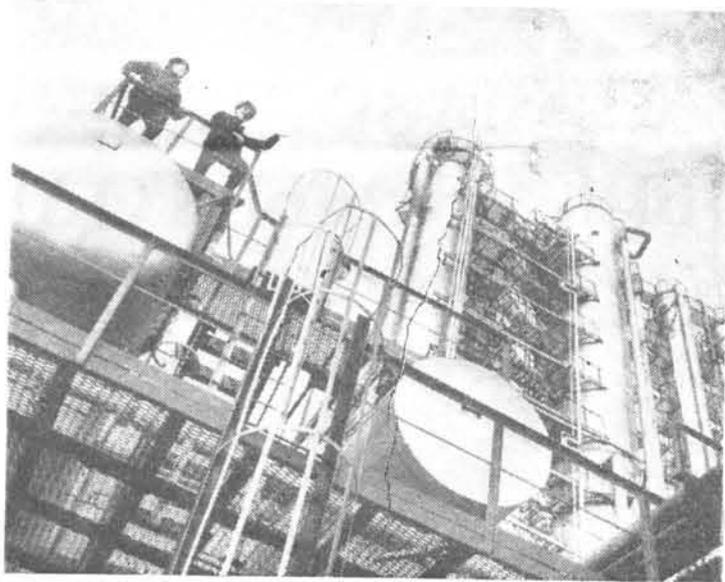
чага завода — нават гэты пералік толькі часткова папоўніць уяўленне аб геаграфіі прамысловасці краіны.

Новыя прадпрыемствы і магутнасці заўсёды азначаюць новую прадукцыю. За пяцігодку ў рэспубліцы асвоены выпуск 400 відаў новых вырабаў. Некалі адсталая аграрная Беларусь сёння выпускае звышшэсцявага аўтамабілі і электронна-вылічальныя машыны «Мінск-32», станкі высокай дакладнасці, поліэтылен, капралактам, лаўсан, азотныя і фосфарныя ўгнаенні.

Значна вырас выпуск вырабаў лёгкай і харчовай прамысловасці. Тканін усіх відаў выпушчана ў 2,2 раза больш, чым за папярэдні пяць год, абутку скуранага — на 30 працэнтаў, халадзільнікаў — амаль у чатыры разы, тэлевізараў — у 2,2 раза, у 1,2 раза павялічыўся выпуск матацыклаў і радыёпрыёмнікаў. У паўтара і больш разоў узрасла вытворчасць цукру, мяса і каўбасных вырабаў, цэльнамалочнай прадукцыі.

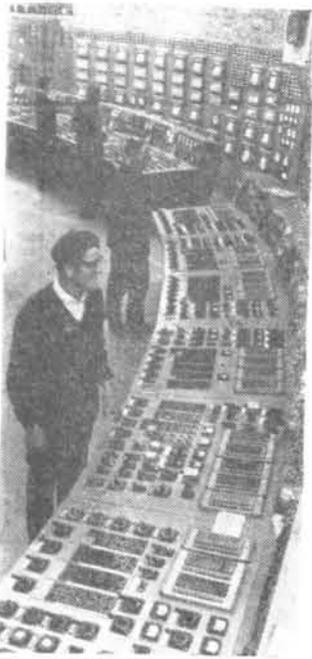
— А як жа рэалізуюцца ўсе гэтыя тавары? — задаю пытанне намесніку начальніка Цэнтральнага статыстычнага ўпраўлення пры Саўеце Міністраў БССР Уладзіміру АРЦЕМАВУ.

— Прагрэсуючы выпуск прадукцыі быў бы сам па сабе нічога не варты, калі б увесь час не расла пакупная здольнасць насельніцтва, — адказаў Ул. Арцэмаў. — Сведчаннем такога росту з'яўляецца значнае павелі-

● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ●

АД БелДРЭСа ДА ЛУКОМЛЯ

«...Мы Расію ўсю, і прамысловую і земляробчую, зробім электрычнай...» — пісаў яшчэ на зары Савецкай улады Ул. І. Ленін Г. Кржыжановскаму. Ленінская мара ажыццявілася: за гады Савецкай улады наша краіна стала на-сапраўднаму электрычнай.

Загудзелі турбіны і ў Беларусі. Іх магутнасць цяпер перавышае 2 мільёны кілават. Зараз электрастанцыі рэспублікі выпрацоўваюць кожныя суткі каля 60 мільёнаў кілават-гадзін энергіі. Гэта амаль у дзесяць разоў больш, чым выпрацоўвалася яе ў дарэвалюцыйнай Беларусі за год.

Свой шлях беларускія энергетыкі пачалі ад БелДРЭСа. У ліку першых працавалі Мінскія ЦЭЦ-1 і ЦЭЦ-2, Гомельская ЦЭЦ, потым уступілі ў строй Бярозаўская, Васілевіцкая, новая чарга Смалявіцкай ДРЭС, Мінская ЦЭЦ-3.

Самая буйная цяпер Лукомльская ДРЭС. Сён-

ня яна выпрацоўвае звыш 12 мільёнаў кілават энергіі ў суткі. Наш здымак зроблены на блочным шчыце кіравання котла-турбіннага цэха. На пераднім плане машыністы першай турбіны і котла Міхаіл СТРАДАЕУ і Аляксандр МАРКЕВІЧ. Фота К. ЯКУБОВІЧА.

«ВЕНЕРА-7»

ЗАВЯРШЫЛА ПАЛЕТ

15 снежня 1970 года аўтаматычная станцыя «Венера-7» пасля 120-сутачнага палёту дасягнула планеты Венера.

Старт аўтаматычнай міжпланетнай станцыі «Венера-7» быў праведзены 17 жніўня 1970 года. За гэты перыяд станцыя пераадолела адлегласць каля 320 мільёнаў кіламетраў і з ёй было праведзена 124 сеансы радыёсвязі.

12 снежня на адлегласці да Венеры ў 1 мільён 300 тысяч кіламетраў пачаліся падрыхтоўчыя аперацыі да завяршальнага этапу — уваходу ў атмасферу планеты. З гэтай мэтаю па камандзе з Зямлі хімічныя крыніцы электрасілкавання спускаемага апарата былі падключаны для зарадкі да сонечнай батарэі станцыі, а тэмпература ў спускаемым апарата была зніжана да мінус 8 градусаў па Цэльсію.

Пры ўваходзе ў атмасферу планеты 15 снежня ў 8 гадзін 02 минуты па маскоўскаму часу адбылося раздзяленне арбітальнага адсека і спускаемага апарата. Пасля аэрадынамічнага тармажэння спускаемага апарата, у выніку чаго яго скорасць знізілася да 250 метраў у секунду, была ўведзена ў дзеянне парашутная сістэма, адкрыліся антэны і пачалася перадача інфармацыі па радыёлініі.

Сігналы са спускаемага апарата прымаўся на працягу 35 мінут. Вынікі вымярэнняў, атрыманыя са станцыі «Венера-7», апрацоўваюцца і вивучаюцца.

ВЫСОКІЯ УЗНАГАРОДЫ

Нядаўна былі апублікаваны Указы Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР, у якіх паведамлялася, што за вялікія поспехі, дасягнутыя працоўнымі Гомеля і Мінскай вобласці ў выкананні заданняў пяцігадовага плана па развіццю прамысловай і сельскагаспадарчай вытворчасці ўзнагароджаны: горад Гомель ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, Мінская вобласць — ордэнам Леніна.

ПА ДАРОГАХ СВЕТУ

Штодзённа з пад'язных пуцей чыгуначнай станцыі «Аўтазаводская» адпраўляюцца па многіх адрасах магутныя машыны. На мінулым тыдні самазвалы МАЗ-503 пайшлі ў Йемен, Афганістан, Югаславію і Аб'яднаную Арабскую Рэспубліку. На Кубу адпраўлена партыя седлавых цягачоў МАЗ-504. Лесавозныя аўтамабілі МАЗ-509 будуць працаваць у Манголіі і Гвінеі.

Сёння па дарогах 47 краін свету бягуць машыны, сабраныя рукамі мінскіх аўтамабілебудаўнікоў.

З МАРКАЙ ФІРМЫ «МЕЛОДЫЯ»

Усесаюзная студыя грамзапісу фірмы «Мелодыя» (Масква) хутка прадае аматараў музыкі цікавымі навінкамі. Выпускаецца пласцінка «Альпійская балада» — музыка

балета беларускага кампазітара Я. Глебава на сюжэт аднайменнай апавесці В. Быкава.

Заслужаны поспех меў на IV Усесаюзным конкурсе артыстаў эстрады вакальна-інструментальны ансамбль «Песняры» Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Ансамбль стаў лаўрэатам конкурсу. Цяпер фірма «Мелодыя» робіць запіс лепшых твораў у выкананні артыстаў гэтага ансамбля.

НА МАСКОЎСКАЙ СЦЭНЕ

У Маскоўскім тэатры сатыры адбылася прэм'ера сатырычнай камедыі А. Макаёнка «Зацюканы апостал». Пастаноўка спектакля ажыццяўлена рэжысёрам Я. Радамьленскім. У ёй заняты вядучыя акцёры тэатра З. Я-

лінская, З. Высакоўскі, А. Солюс і іншыя.

Беларускі драматург А. Макаёнка добра знаёмы маскоўскаму глядачу. Яго сатырычныя камедыі «Лявоніха на арбіце» і «Выбачайце, калі ласка» на працягу шэрагу гадоў не сыходзілі са сцэн сталічных тэатраў, мелі велізарны поспех.

СТЫПЕНДЫІ ПЛАЦІЦЬ САУГАС

Дырэкцыя саўгаса «Чырвонаслабодскі» шмат клопатаў працягвае аб падрыхтоўцы спецыялістаў для сваёй гаспадаркі. Пасля заканчэння 8—10 класаў па пуцёўках саўгаса вучацца на стаяцяннары ў сельскагаспадарчых тэхнікумах, у тым ліку ў Чырвонабярэжскім, Рэчыцкім, Бабруйскім, 15 юнакоў і дзяўчат.

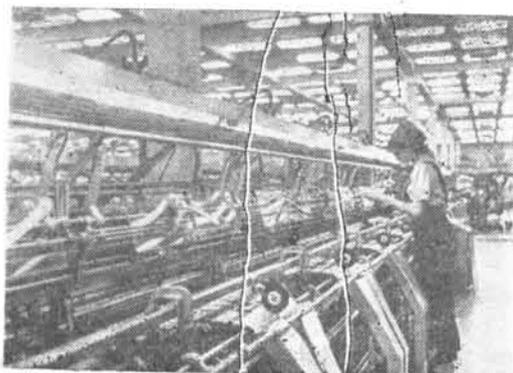
НАРОДЖАНЫ ПЯЦІГОДКАЙ

Параўнаўча нядаўна на гэтай ускраіне Пінска густа каласілася жыта, у час уборкі грукаталі трактары і камбайны. У студзені 1965 года сюды прыйшлі будаўнікі. На палескай раўніне адна за другой паднялі калоны. На іх клаліся жалезабетонныя бэлькі перакрываў—манціраваліся вытворчыя карпусы аднаго з буйнейшых трыкатажных прадпрыемстваў Еўропы. І вось ужо штодзень з канвеераў камбіната здымаюцца тысячы вырабаў васемнаццаці розных назваў. Сярод іх чысташарсцяныя і паўшарсцяныя жаночыя і мужчынскія світэры, жаночыя касцюмы і сукенкі, трыкатажныя касцюмы для дзяцей.

Народжаны гэтай пяцігодкай, Пінскі камбінат ужо з новага года падвойвае асартымент сваіх вырабаў, па-сучаснаму прыгожых і модных. А калі запрацуе на поўную магутнасць, будзе выпускаць штогод 2,5 мільёна адзінак верхняга трыкатажу.

НА ЗДЫМКАХ: 1. На ўчастку кецельных машын вязальнага цэха. 2. Галіна ШАУЧЭНКА (у цэнтры) не супраць мець касцюм новай мадэлі, распрацаванай мастакамі-канструктарамі Надзеяй КОРСУН (злева) і Ірынай ХАХЛОВАЙ.

Фота В. ГЕРМАНА.

чэнне рознічнага тапараабароту. Па рэспубліцы ён у параўнанні з мінулай пяцігодкай узрос у 1,7 раза. Гэта значыць, што летась, напрыклад, кожны жыхар Беларусі, лічачы нават нованароджаных, набыў на 529 рублёў розных пакупаў.

— Чым выклікана такое ажыўленне ў гандлі?

— Безумоўна, ростам дабрабыту савецкіх людзей. Рэальныя даходы насельніцтва Беларусі сёлета ў параўнанні з 1965 годам узраслі на 36 працэнтаў. Сярэдняя зароботная плата аднаго занятага ў народнай гаспадарцы павялічылася за пяцігоддзе на 31,6 працэнта, а ў калгаснікаў, для якіх уведзена гарантаная аплата працы, — на 61 працэнт. Акрамя гэтага, больш чым у 1,5 раза павялічыліся выплаты і льготы насельніцтву з грамадскіх фондаў. Яны склалі сёлета ў разліку на душу насельніцтва 224,7 рубля.

Як бачыце, у нас ёсць што купіць, ёсць за што купляць, ды яшчэ застаецца для накаплення, інакш не было б амаль трайнага з пачатку пяцігодкі росту ўкладанняў насельніцтва ў ашчадныя касы.

Што можна дадаць да таго расказу? Толькі тое, што прамысловасць — гэта не толькі гмахі новых прадпрыемстваў і патоў валавой прадукцыі. Звыш 20 мільёнаў квадратных метраў жылля, здадзеныя за пяць год беларускімі будаўнікамі, — таксама здабытак пяцігодкі. Кожны пяты жыхар рэспублікі дзякуючы гэтай палепшыў свае жыллёвыя ўмовы.

СЭННЯ цяжка раздзяляць прамысловасць і сельскую гаспадарку. І не толькі таму, што прамысловасць штогод пастаўляе на палі дзесяткі тысяч трактараў, камбайнаў, сотні тысяч тон мінеральных угнаенняў і мноства іншай мудрагелістай «хіміі». Самі саўгасы і

калгасы цяпер у большай частцы ператварыліся ў буйныя сучасна абсталяваныя прадпрыемствы, дзе работа наладжана не менш арганізавана і навукова, чым у прамысловасці.

Шырокая меліярацыя, нейтралізацыя глебы, унарадкаванне структуры пасаваў і рэзка ўзросшая культура іх догляду, паліпашэнне пароднасці статка і якасці кармоў, узросшыя пастаўкі тэхнікі і энергаўзброенасці гаспадарак ужо сёння далі багаты плён. **Сярэднегадавая вытворчасць валавой прадукцыі сельскай гаспадаркі за мінулую пяцігодку ў параўнанні з 1961—1965 гг. павялічылася на 33 працэнта.**

Яшчэ пяць гадоў назад сярэдняя ўраджайнасць зерневых у рэспубліцы складала 7—8 цэнтнераў з гектара, а сёлета яна раўняецца 17 цэнтнерам. І гэта толькі пачатак уздыму, лічачы хлеба-робы. Падставы мержаваць так у іх важкія: калі 80 гаспадарак мінулым летам атрымалі ўраджайнасць зерневых па 30 і больш цэнтнераў з гектара. Яшчэ дзесяткі калектываў намецілі для сябе гэтыя рубяжы на бліжэйшыя гады.

Добрыя тэмпы развіцця ў жывёлагадоўлі. **Сярэднегадавая вытворчасць мяса ў параўнанні з шостай пяцігодкай павялічылася на 80, малака — на 68 працэнтаў, яек — у 2,4 раза.**

І зноў у вочы кідаецца знаёмая ўжо заканамернасць: больш вырабляецца прадук-

таў, больш заможна жыве народ і, у прыватнасці, самі калгаснікі. Валавы прыбытак ад асноўнай вытворчасці на адзін калгасны двор павялічыўся за пяць год у 1,5 раза. Прычым трэба ўлічыць, што яшчэ больш узраслі непадзельныя фонды калгасаў і выплаты калгаснікам з грамадскіх фондаў.

ЧЫМ ВЫМЕРЫЦЬ рост культуры за праішоўшае пяцігоддзе? Нікога з нас ужо не здзівіш тэлевізарамі, газам і асфальтаванымі вуліцамі на вёсцы — гэта дэталь сельскага пейзажу. Клубы, бібліятэкі, дамы культуры, якіх на працягу пяці год пабудавана многа соцен, таксама даўно сталі абавязковым атрыбутам нашай вёскі. Таму, напэўна, варта адзначыць га-

лоўнае — культурны рост чалавека.

Некалі мужык-беларус, распісваючыся за чарговы падатак, ставіў на палеры крыжык. Цяпер у вясковых хатах на ніжніх паліцах тамы мастацкай і спецыяльнай літаратуры. У 28 вышэйшых і 128 сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў рэспублікі сёлета займаецца 286,1 тысячы студэнтаў. Колькасць спецыялістаў з вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыяй, занятых у народнай гаспадарцы Беларусі, за пяцігодку ўзрасла больш чым на трое.

Абавязковая спадарожніца адукацыі — прага да прыгожага, жаданне ўзбагаціць сваё жыццё мастацкай творчасцю. І ў гэтым сэнсе можна сказаць вельмі многае, таму што і тут мінулае пяцігоддзе было перыядам росквіту народных талентаў...

У БІЯГРАФІ рэспублікі прыбавілася яшчэ пяць старонак. Яны трызала застануцца ў нашай памяці, бо запісаны ў іх добрыя справы. Кожны год — упэўнены крок па шляху да галоўнай мэты: танчэацыйнай перамогі ў краіне камуністычнага ладу.

В. УЛАДЗІМІРАЎ.
НА ЗДЫМКАХ:
Адно з аддзяленняў платформы Полацкага нафтапрацоўчага завада. Церабленне льну ў калгасе «Рассвет» Хойніцкага раёна. Гомельскі інстытут палімераў. Ля электроннага мікраскопа аспірант Уладзімір СЦЯПАНАЎ.

3 НОВЫХ ВОКНАЎ

Так ужо здарылася, што аж ад самага лета я не быў у вёсцы Вялікія Эйсманты Беразавіцкага раёна. І вось нарэшце сабраўся. Іду заснежанай вясковай вуліцай. А насустрач — даўні знаёмы, загадчык вытворчага ўчастка калгаса «Гвардыя» Пятро Баліцкі. Адразу навіной уразіў Пятро:

— Кватэру вось пад Новы год атрымаў, заходзь — за гоцца будзеш!

Хіба ўстрымаешся ад такога запрэшняга? І вось мы ўжо ў Пятровай кватэры, у новенькім двухпавярховым доме. Тры пакоі, усе зручнасці: вада, газ, ванна. Кватэра з густым абстаўлена — жыць тут ды радавацца толькі. З шырокага светлага акна — від на вуліцу. І хоць мне шмат што тут добра вядома, Пятро тлумачыць усё, як рэдкаму гошчу.

— Бачыш той гмах? Амаль закончаны, пад адміністрацыйны будынак пойдзе. А побач — палац культуры закладваецца. Разлічаны на 500 месц. Крыху далей размесцяцца дзіцячыя яслі. А вось гэта — рэстаранкафа...

Пятро Баліцкі нетаропка вядзе расказ далей. І ў кожным слове майго сябра гордасць за родную вёску, за людзей, творцаў усіх гэтых прыемных змен. На прыкладзе цэнтры калгаса «Гвардыя» — вёскі Вялікія Эйсманты — добра відаць перспектывы пераўтварэння беларускіх вёсак у сучасныя пасёлкі гарадскога тыпу. Новы пасёлак развіваецца на базе старой вёскі і далей на паўднёвы ўсход. Цэнтр пасёлка забудаваны ансамблем грамадскіх і жылых дамоў, якія размяшчаюцца на плошчы і прылягаючых да яе вуліцах. Дамы гэтыя скамплектаваны закончанымі архітэктурнымі групамі, паміж якіх разбіты добра азелянёныя двары. Ля маладога парку ўзвышаецца будынак гандлёвага цэнтры, у ім — гасцініца, сталовая, магазін і камбінат бытавога абслугоўвання. Непадалёк — двухпавярховая сярэдняя школа.

Раней пабудаваны ў Эйсмантах сельскі палац культуры з залай на 250 месц хутка не будзе ўжо задавальняць вяскоўцаў. Таму ў блізкай пер-

спектыве запланавана перабудова гэты будынак пад музычную школу і дом піянераў.

Цяпер сельскім жыхарам хочацца, каб кватэры іх былі, як у горадзе, з усімі выгодамі. Таму новыя двухпавярховыя жыллыя дамы пабудаваны па найвышэйшых праектах. Прадугледжаны ўсе зручнасці. Жыллая плошча кватэры — 44 квадратных метры. Прыгожы і знешні выгляд новых дамоў. Праекты, прынятыя для забудовы ў калгасе «Гвардыя», разлічаны на

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ НАВЕДАМЛЯЮЦЬ

рэальныя сельскія ўмовы, таму ля кожнага дома на пэўнай адлегласці ад яго ёсць гаспадарчыя пабудовы. Для кожнай сям'і выдзелены, акрамя асноўных зямельных участкаў, агароды.

Адначасова ў новым пасёлку вядзецца і індывідуальнае будаўніцтва. Забудоўшчыкам рэкамендаван арыгінальны праект аднакватэрнага двухпавярховага катэджа. Жыллая плошча яго — 55 квадратных метраў.

Вуліцы ў пасёлку асфальтаваныя або з іншым цвёрдым пакрыццём. Уздоўж іх тратуары, абсаджаныя дрэвамі, дэкаратыўнымі кустарнікамі. Ля дамоў, школы, палаца культуры — шмат кветнікаў.

П. АБРАМОВІЧ.

САМЫ ЛЕПШЫ

ПАДАРУНАК

У гэты снежаньскі вечар аб ёй гаварылі ўсе: дырэктар саўгаса Аркадзь Яўэрэзай, старшыня рабочага камітэта Мікалай Пякурын, сябры і сяброўкі па працы...

Успаміналі, як у 1935 годзе Серафіма Пякарская стала трактарысткай. Першай у вёсцы Мормаль. І ў рабоце была першай. Старанную і кемліваю

дзяўчыну заўважылі. Накіравалі на курсы брыгадзіраў жаночых трактарных брыгад. Серафіма паспяхова закончыла іх і чатыры гады ўзначальвала жаночую трактарную брыгаду ў Жлобінскай МТС.

Успаміналі, як пасля Вялікай Айчыннай вайны Серафіма Пякарская пайшла працаваць на жывёлагадоўчую ферму. Была лепшай даяркай калгаса «Чырвоны Кастрычнік», а потым — саўгаса «Уперад» Жлобінскага раёна. Многіх маладых дзяўчат навучыла прафесіі даяркі.

НАШЫ КАРЭСПАНДЭНТЫ НАВЕДАМЛЯЮЦЬ

Як лепшая працаўніца Серафіма Пякарская атрымала званне майстра жывёлагадоўлі першага класа, неаднаразова адзначалася ганаровымі граматамі, падзякамі і прэміямі. Узнагароджана медалем «За працоўную доблесць». Не раз выбіралася дэпутатам у мясцовыя Саветы...

— Бач ты, памятаюць, — шаптала расчуленая Серафіма. — Усё памятаюць.

Уважлівым позіркам абявала прысутных. Дзесяткі людзей прыйшлі ў саўгасны клуб, каб прыняць удзел ва ўрачыстасцях, правесці яе на заслужаны адпачынак. «Чужыя людзі, а прыйшлі, — падумала Серафіма Навумаўна і раптам схамінулася: — Ды якія ж яны чужыя! Гэта ж свае, родныя!»

Пад бурныя воплескі залы старэйшай калгасніцы ўручылі каштоўны падарунак. Але самым лепшым падарункам для жанчыны быў гэты цудоўны вечар, на якім прагучалі прывітанні піянераў, вершы і песні ў яе гонар.

Нарэшце наступіла і чарга віноўніцы свята:

— Родныя вы мае! — усхвалявана сказала яна. — Дзякую вам. За цёплыя словы і гонар. За тое, што так урачыста праводзіце на пенсію. Толькі рана ісці мне на адпачынак. Не магу я без вас. Пакуль сілы ёсць ды здароўе, буду дапамагаць саўгасу.

М. ЯНЧАНКА.

ДВА БРАТЫ

Варанцы — вёска невялікая, але дамы тут высокія, пад шыферам, бляхай, з дзвюма верандамі. На ўскраіне яе жыве калгасны пенсіянер Павел Бука. Гэта да яго тры месяцы таму назад з Аргенціны прыехаў брат.

— Іван Бука дадому вярнуўся, — гаварылі суседзі, і заходзілі да Паўла ў хату, каб паглядзець на замогскага гошця. Былі тут і старыя, якія памяталі Івана джым, рослым хлопцам. Цяпер жа на ганак паставіў свой чамадан знясілены працай і гадамі чалавек. «Мой родны кут», — прашапталі вусны вандруўніка.

Іван Бука назаўсёды вярнуўся ў Беларусь, у родную вёску і знайшоў тут усё, да чаго 40 год прагна імкнулася яго душа. Вакол — родныя, блізкія людзі. Савецкая дзяржава прызначыла яму пенсію, ён адчуў сябе чалавекам, з якім лічацца, якога паважаюць.

У Паўла Букі, які ўсё жыццё пракаў у Беларусі, лёс склаўся па-іншаму. Да 1939 года гнуў спіну на багацеяў. З прыходам Чырвонай Арміі ў былую Заходнюю Беларусь адным з першых уступіў у калгас, стаў гаспадаром на зямлі. Яго сын вывучыўся на інжынера.

А ў Івана Букі ніколі не было сваёй сям'і, бо ніколі ён не быў упэўнены, што зможа забяспечыць яе.

Ад сяброў з-за акіяна І. Бука атрымлівае пісьмы. Вось і цяпер, перад Новым годам, прыходзяць яны адтуль з віншаваннямі, пажаданнямі і з горкімі словамі праўды аб іх жыцці. Зноў павысіліся цэны на прадукты, і Новы год ужо не будзе такім вясёлым, як хацелася б. Іван Ігнатавіч сустракае свята дома, на Радзіме, сярод сваіх людзей. Гэту радасць ён адчуе ўпершыню за 40 год.

В. КЛЕШЧАНКА.
Глыбоцкі раён.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

Наших соотечественников за рубежом сердечно поздравляют с Новым годом, желают им доброго здоровья, счастья, успехов, рассказывают о событияхходящего 1970-го председателем президиума Белорусского товарищества по культурным связям с соотечественниками за рубежом Григорий Ширма, писатель Василь Быков, народная артистка БССР Татьяна Коломийцева, пенсионер Иван Шаринский, животновод колхоза имени Гастелло Минского района Мария Гладкая, слесарь-сборщик Альбин Гришкевич («БЫВАЙ, СЯМІДЗЕСЯЦЬ І ДЗЕНЬ ДОБРЫ, НОВЫ ГОД!»), 1 стр.)

Объем производства в Белоруссии за пять лет возрос в 1,8 раза, за это же время в республике введено в эксплуатацию более 60 крупных предприятий, промышленностью освоено выпуск 400 новых видов изделий, реальные доходы населения увеличились на 36 процентов — эти и другие цифры и факты приведены в статье «ПЯЦЬ КРОКАУ ДА МЭТЫ!» (2—3 стр.).

Деревня Большие Эйсманты — центр колхоза «Гвардыя» Березовицкого района — застраивается по генеральному плану. Двухэтажные коттеджи со всеми удобствами, дворец культуры, парк, асфальтированные улицы — так выглядят сегодня Большие Эйсманты, корреспонденция о которых «3 НОВЫХ ВОКНАУ» напечатана на 3 стр.

Филипп Верстак, герой фельетона «ВЕРСТАКОВА ДЭМАКРАТЫЯ» (4—5 стр.), обожаёт две вещи: сало и демократию, причем непременно американского образца. Это обожание достигло апогея, когда Филипп получил в подарок от своего хозяина 18 фунтов ветчины. Однако накануне нынешнего Нового года босс обошел его своей милостью. Любопытно, как повлияет это обстоятельство на демократические принципы Верстака!

ДАРАГІЯ суайчыннікі: работнікі Беларускага гаварыства і рэдакцыі, увесь беларускі, увесь савецкі народ! Землякі з маёй малай Пішчыны! Віншудем вас з Новым годам, жадаем міру і шчасця. Жадаем поспехаў у вашай высакароднай барацьбе за мір ва ўсім свеце.

Як і для вас, практыкі 1970 год быў для нас знамянальным. Мы адзначалі 100-годдзе з дня нараджэння вялікага правадыра пралетарыята Ул. І. Леніна. Святаванне гэтага выдатнага юбілею мы правалі вельмі насцяпхова.

Па традыцыі святкавалі мы і 53-ю гадавіну Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Па закліку нашага Кліўлендскага клуба на кастрычніцкае свята сабралася многа рускіх, беларусаў, людзей іншых нацыянальнасцей. На банкете старшыняваў Фёдар Калячук. Ён выступіў з дакладам аб дасягненнях нашай Радзімы за гады Савецкай улады. Г. Лубяшкоў расказаў аб эканамічных поспехах СССР, а Ніна Курылёнак — аб сваім наведанні Савецкага Саюза. Быў таксама даклад аб значэнні рэвалюцыі для нас, якія пражылі свой век далёка ад Радзімы. З гэтым дакладам выступіў я. Я гаварыў аб дапамозе эмігрантаў роднай краіне ў гады грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў, аб духоўным адзінстве са сваім народам. У выступленні я падкрэсліў, што мы былі і заўсёды застанемся вернымі сваёй слаўнай Радзіме і заўсёды будзем з пагардай адварочвацца ад тых, хто на яе паклёпнічае.

Мы актыўна ўдзельнічалі яшчэ ў двух важных мерапрыемствах — адкрыцці помнікаў вялікім паэтам А. Пушкіну і Т. Шаўчэнку і святкаванні 50-годдзя адзінай прагрэсіўнай рускай газеты ў ЗША «Русский голос».

Як бачыце, 1970 год для суайчыннікаў у Кліўлендзе, як і ва ўсёй Амерыцы, быў напоўнены добрымі і важнымі падзеямі.

Сардэчна дзякуем вам, таварышы, за кнігі, якія вы нам прыслалі. Савецкія кнігі нам заўсёды дастаўляюць вялікую радасць.

Цяпер мы рыхтуемся да сустрэчы Новага года. Мы яшчэ раз успамінем добрымі словам сваю Радзіму. А ў будучым годзе пастараемся

Ніна КУРЫЛЁНАК (у цэнтры) у час экскурсіі па Мінску.

актывізаваць нашу патрыятычную дзейнасць.

З пашанай да вас

Андрэй і Марыя
ДАРАФЕЕВЫ,

ЗША.

ПАВАЖАННЫЯ таварышы з Беларускага гаварыства і рэдакцыі газеты «Голас Радзімы»!

Ад імя групы турыстаў «Русского голоса», якія наведлі летам нашу слаўную Радзіму, віншудем вас з наступаючым Новым годам. Жадаю міру, добрых адносін і дружбы паміж нашымі краінамі.

Іван ПАЦЯРАЙКА,
ЗША.

ВІНШУЮ савецкіх людзей з Новым годам і з новым вялікім дасягненнем у космасе — запускам на Месяц лунахода. У нас, у Чыкага, многа разоў на гэту тэму. Ёсць, вядома, людзі, якія прыніжаюць ваш поспех, аднак большасць захапляецца дакладнасцю і бездакорнасцю работы савецкіх касмічных аўтаматаў. Сам я перажыў радасныя гадзіны, калі пачуў аб рэйсе лунахода.

Была ў мяне яшчэ адна добрая падзея — у Чыкага прыездкаў савецкі цырк. Я паглядзеў яго выступленне і застаўся вельмі задаволены.

Спадабаўся цырк і многім амерыканцам. А сямісты аб'явілі цырку байкот. У зале мне давялося ўбачыць толькі пару яўрэяў. Вось да якога глупства давяла іх антысавецына. «Ліга абароны яўрэяў», якая чыніць правакацыі, карыстаецца падтрымкай і амерыканскага ўрада, і Уол-стрыта. На Уол-стрыце ж, як вядома, цэлае гняздо сямістаў.

Жадаю вам, сябры, самых лепшых поспехаў у новым, 1971 годзе.

Аляксей ЗАБАЛОЦКІ,
ЗША.

ПАЕЗДКА на Радзіму мінулым летам была для мяне вельмі радаснай. Я ўбачыла маладую і магутную краіну, прыгожыя гарады са шматпавярховымі дамамі і шырокімі плошчамі, вуліцамі. Прыемна, што ў гарадах многа зеляніны, кветак.

Ніколі не забудзецца мая родная Беларусь, яе сталіца Мінск. Асабліва памятным застанецца п'янерскі лагер пад Мінскам. Там дзеці адпачываюць, набіраюцца сіл, весела праводзяць летні час. Гледзячы на іх, я зразумела, што ў Савецкай краіне не шкадуюць сродкаў на выхаванне і адукацыю маладога пакалення.

Мы не ведалі такога дзяцінства. Калі мне было сем гадоў, то дзаводзілася цяпець і голад, і холад, і хваробы. У той час ішла вайна. Таму я разумею, колькі Савецкай дзяржаве давялося перанесці цяжкасцей, пакуль не з'явілася магчымасць забяспечыць шчаслівае жыццё сваім дзецям.

Вярнулася я дамоў у Злучаныя Штаты, а сум па Радзіме падвоўся. Такі ўжо, відаць, мой лёс: вялікай радасці за поспехі роднага краю неадступна спадарожнічае туга.

Віншудем вас з Новым годам, дарагія сябры. Жадаю магутнаму Савецкаму Саюзу квітнець і багацець.

Ніна КУРЫЛЁНАК,
ЗША.

БЛАГОДАРЯ вашай дапамоцы, дзюды, руская школа в Калгарі цяпер абесечена ўчебнікамі і кнігамі. Я горжусь сваёй Отчизной. Два года назад я побывал в родной Белоруссии, увидел ее успехи, познакомился с жизнью советских людей.

Эта поездка прибавила мне сил и энергии, а их нужно много, чтобы справиться с большой общественной работой — русской школой, ФРК, главный комитет профсоюзов города Калгари. Ко всему еще нужно добавить 8 часов работы в день или 40 в неделю на содержание семейств. Иногда не хватает времени на сон. Но я не унываю, потому что дело, которому я отдаю столько сил, нужно людям.

От имени Калгарского районного комитета Федерации русских канадцев и от себя лично поздравляю вас, наши дорогие друзья, с наступающим 1971 годом. Желаю дальнейших успехов в вашем благородном деле.

Федор ЖЕБРУН,
секретарь районного
комитета ФРК
в Калгарі.

Канада.

Я СЧАСТЛИВ, што получаю газету «Голас Радзімы». Она, подобно куску хлеба для изголодавшегося человека, подкрепляет мои физические и духовные силы. Вновь и вновь перечитываю страницы газеты, перечитываю опубликованные материалы и чувствую себя сильнее и веселее. Мысленно представляю себя на Родине, вижу, как счастливо живет народ моей Белоруссии.

Прогресс, которого достигли советские люди, радует меня. Только больно становится оттого, что сам я не на Родине, не со своим народом.

ВЕРСТАКОВА ДЭМАКРАТЫЯ

ФЕЛЬЕТОН

Піліп Вярстак любіць сала і цэнніць дэмакратычнае абыходжанне. На гэтай глебе пачынаюцца ўсе яго сваркі з жонкай (часцей з-за парушэння ёю дэмакратычных прынцыпаў Піліпа, радзей з-за сала).

— Зноў цыгара ў зубах і ногі на стале, — лямантуе жонка. — Як хутка ты набраўся гэтых дзікіх амерыканскіх звычак!..

А ён у адказ:

— Агата! Не абмяжоўвай свабоду маёй асобы. Тут табе не ў Саветах, дзе бабы і тралейбусы і касмічныя караблі водзяць. Ведай сваё месца.

Вядома ж, дзе яшчэ месца жонцы, як не на кухні. На гэтай тэрыторыі яна поўная гаспадыня, і Піліп, будучы палкім прыхільнікам дэмакратыі, прадастаўляе Агаце абсалютную свабоду завіхацца каля пліты і гаршкоў.

Любоў да сала — адзінае, што звязвае Вярстака з Беларуссю: яму ўспамінаюцца часы «баявых паходаў» па сялянскіх хатах, калі ён разам з гітлераўскім яфрэйтарам адбіраў у мужыкоў «шпэк унд яйка» для «вялікай Германіі». Дэмакратычныя манеры — набытак цалкам новы, пасляваенны і чыста амерыканскага паходжання.

Вярстак па вушы ўлюбёны ў Амерыку. Дзівіцца з гэтага можа толькі чалавек, які не ведае, колькі будзе два на два. Дзе знойдзеш такую дэмакратычную краіну, як Юнайтэд Стэйтс! Вось на гэтых трох кітах — добры харч, дэмакратыя і Амерыка — і грунтуецца жыццёвая філасофія Піліпа.

З Вярстаком у мяне асабіста знаёмства шапачнае. У час свайго падарожжа па Амерыцы я сустраўся з ім у адным з

гарадоў. У нумар пастукаў нехта. Відаць, каб я не прыняў яго за каго іншага, ён з парога выпаліў, нібы з капальні выкачыў:

— Я ганаруся маёй радзімай!..

—...Беларусь варта таго, каб ёю ганарыцца, — неапраўдана паспешліва падхапіў я з энтузіязмам выказаную думку земляка. Але яна вяла не ў той бок.

— Выбачайце, з Беларуссю, ды яшчэ Савецкай мяне нічога не лучыць, — з выглядам, поўным павагі да сваёй персони, абсек мяне Вярстак. — Я маю на ўвазе Злучаныя Штаты. Тут я знайшоў сапраўдную радзіму. А ў Беларусі што — там цяпер нават хлеба, не тое што сала не дастанеш!..

— І свабоды таксама!

— Гэта вы гаворыце! — змяніўся ў твары Вярстак.

— Гэта я выказваю тое, што ў вас на языку свярбіць. А з салам у нас-такі застой!..

— Во, бачыце! А што я кажу сваёй Агаце: няма ў іх сала. А калі і ёсць, дык не тое, што амерыканскае!

—...бо ніхто не купляе цяпер сала. Ад'еліся, усім хочацца каўбас, вяндрліны і розных далікатэсаў. Сала, такім чынам, залежваецца ў магазінах.

— Не абражайце майго слыху савецкай прапагандай! — Вярстак раптоўна заткнуў пальцамі вушы і, крута павярнуўшыся, знік за дзвярыма.

Вярнуўшыся дамоў, я напісаў кніжку пра сваё заморскае падарожжа. Якое ж было маё здзіўленне, калі аднойчы атрымліваю сваю кніжку, усю пакрысеную і спісаную ўздоўж і ўпоперак. Аказалася, што гэта Піліп Вярстак мяне «адрэцэнзаваў». Жыў курылка! «Сапраўдная свабода слова ёсць толькі ў Амерыцы, а не ў Мінску», — выносіць свой прысуд Вярстак. Пра сала не было ані слова. Затое пра дэмакратыю!.. Мой «рэцэнзент»

Как хотела маленькая влилась в дело.

К сожа, приходится легкой чулки хода нет: меня далеку белорусу я попал с... Было 3... дашние пр... Польши пр... ским верб... щали золо... реки вина... зилно —... шек из ме... чих лесов... листовках... райской ж... была груба... Родине, пе... потребовал... нас по 350... задатка за... рую мы за... Но земля... той непрох... змей, мух... было спасе... го приходи... рые набоб... реносили у... Так и ве... вынуть к... стах. Отка... ванных кол... торые были... переселит... было там... хочется. Д... представи... ловку, не... средств, не... держать пр... семьи. Но... свое — ж... этому не г... ботой, лиш... пару лишн... бенно част... сии первые... следние дв... пенсией р... фабрике.

Теперь я получаю 12... сяц. Жен... Раз в год... но цены на... мысленны... гораздо бы... каждый де... зилин, аме... доллар бол... бразильск... час доллар... тьрем кру... сяти санти... года назад... сантимов... доллар и все... зинах... Вот и ве... сказать о... чужбине. И... те, не сов... не очень ве... И...

Бразилия

разнёс... асмел... паказа... нья з... ла... жыцц... ку!!

Дн... бс... мяне, св... месца... стаце... макра... ца, ш... кавац... дум... не то... і... гасця... п... мыляў... тыя с... чыпу... пер... канска... тады... так... трапіў... р... боў»,... шу... «пад... шу... Ця... ме... сяц... Вер... стака... ш... варта... на п... н... пісан... сц... змест... адроз... лі... це...

Бразилия

разнёс... асмел... паказа... нья з... ла... жыцц... ку!!

Дн... бс... мяне, св... месца... стаце... макра... ца, ш... кавац... дум... не то... і... гасця... п... мыляў... тыя с... чыпу... пер... канска... тады... так... трапіў... р... боў»,... шу... «пад... шу... Ця... ме... сяц... Вер... стака... ш... варта... на п... н... пісан... сц... змест... адроз... лі... це...

ЛЁН, ДРЭВА І ФАНТАЗІЯ

На паліцы шафы-вітрыны, што знаходзіцца ў кабінце дырэктара Маладзечанскай фабрыкі мастацкіх вырабаў, стаіць невялікая лялька. Ільняная дзяўчына з гасціннай усмешкай падае ўваходным бохан хлеба. Распісны ручнік, на якім ляжыць хлеб-соль, упрыгожаны народным арнамантам сарафан, беласнежная хусцінка на доўгіх, да пояса русых косах, васьліковыя вочы — усё на гэтай ляльцы, як сапраўднае. Мастак удала падмеціў і арыгінальна ўвасобіў у няхітрым матэрыяле старажытны народны звычай ушаноўваць дарагіх гасцей хлебам-соллю.

— Адна з «сястрыц» гэтай прыгажуні разам з некалькімі іншымі ўзорамі сувеніраў, што вырабляюцца на нашай фабрыцы, зрабіла нядаўна падарожжа ў далёкую Японію, на сусветную выстаўку «ЭКСПО-70», — расказвае мастак прадпрыемства Раіса Брысюк. — Вытворчасць сувеніраў для нашай фабрыкі справа новая, займаемся мы ёй усяго некалькі год. Таму паспяхова дэбют у та-

кой адказнай экспазіцыі для нас быў удвая радасным.

Даўно ўжо на фабрыцы задумаліся над тым, як адраджэцкі ў раёне старажытнае майстэрства народнага мастацкага промыслу. Энтузіясты ведалі: талентаў у народзе — не падлічыць, трэба толькі знаходкі асобных умельцаў зрабіць агульным здабыткам. Вопытныя прафесіянальныя мастакі выяжджалі ў навакольныя вёскі, размаўлялі з мясцовымі жыхарамі, цікавіліся, хто з іх валодае якім-небудзь відам прыкладнага мастацтва.

І вось у 1968 годзе выраблены і прыняты мастацкім саветам з адзнакай «выдатна» першыя ўзоры сувеніраў з ільновалакна. Цяпер жа фатаграфіі ўсіх відаў выпушчаных за два гады сувеніраў не ўмяшчаюцца нават у тоўстым альбоме, а на складзе гатовай прадукцыі вам пакажуць цэлы лялечны музей.

Сюжэты для сваіх твораў мастакі бяруць, як правіла, з беларускага быту, з мінулага нашых вёсак. Таму і сабраліся разам на адных паліцах абуты ў лапці сейбіт і барадаты, каржакаваты, нібы стары дуб, гусляр, жняя і дзяўчы-

на з драўлянымі вёдрамі на каромысле, чубаты падушок са сваёй спрадвечнай спадарожніцай жалейкай і лікі дрывасек з закінутай на плячо сякерай. Тут жа творы, якія адлюстроўваюць жыццё новай вёскі: ільняныя мініяцюры «Хадакі», «Чытаюць «Правду», «Провады ў армію», «Даярка», «Беларусь».

У цэх сувеніраў пасля папярэдняга знаёмства з яго прадукцыяй уваходзіць з асаблівай цікавасцю: як жа з'яўляюцца на свет гэтыя маленькія чалавечкі з ільну, дрэва і клею? Аказваецца, нават для вырабу такой немудрагелістай прадукцыі патрэбны свой канвеер. У пачатку доўгага стала, на якім вядзецца зборка, яшчэ нельга ўгадаць, які сувенір народзіцца праз некалькі мінут з груды тачонных галолак, пучкоў ільну, драўняных каркасікаў.

— Такія цэхі, як наш, у сваім родзе слаўтасць. Гэта адно з нямногіх месц у рэспубліцы, дзе яшчэ можна ўбачыць лапці, — жартуе адна з работніц і працявае малюсенькія ільняныя лапці, у якія абуваюць лялек.

Паступова ўсе загатоўкі склейваюцца, звязваюцца, крухмалюцца — і вось дзяўчына на другім канцы канвеера некалькімі мазкамі тонкага пэндзля ўжо дорыць вясёлы румянец і шырокую ўсмешку чарговай ляльцы...

У цэху сувеніраў працуе толькі частка умельцаў, занятых на фабрыцы вырабам сувеніраў. Многія майстры і, у прыватнасці, рэзчыкі займаюцца сваёй творчасцю дома. Школьны настаўнік Антон Альшэўскі спецыялізуецца, напрыклад, на аб'ёмнай рэзьбе па дрэве. У яго ўжо нямала работ, выкананых на высокім мастацкім узроўні. Гэта статуэткі «Сейбіт», «Пастушок», «Дрывасек», «Партизан», «Чырвонаармеец». Міжволі шкадую, што не ўбачыў раней у магазінах апошніх работ мастака — драўляную сальніцу і дэкаратыўны піўны кубак. Казачных фальклорных птушак нагадваюць гэтыя сапраўды чудаўныя рэчы. Якое дакладнае ажыццяўленне знайшоў палёт фантазіі мастака ў простым кавалку бярозы!

Дзесяткі прозвішчаў аўтараў, дзесяткі назваў работ, і ў кожнай — індывідуальнасць, маленькі адбітак шматвекавой культуры беларускага народа. А Маладзечанская фабрыка — толькі адно з многіх у рэспубліцы прадпрыемстваў мастацкіх вырабаў.

НАВАГОДНЯЕ

На зямлі сярэбраны студзень.

Свічка замечь на ўсе лады...

У палон захাপілі людзі

Тэлеграфныя правады.

— 3 новым годам

і новым шчасцем,

З новай песняю на зары! —

Па прасторах бяскрайніх насцеж

Віншаванні нясуць вятры.

І ад ззяння святочных ёлак,

Што прыслалі у хаты лясы,

Бачу бляск над полем

вясёлак

І алмазны россып расы.

І ад звону ўзнятых бакалаў,

Што напоўнілі усе куты,

Зазвінелі вясны цымбалы,

Зазвінеў прамень залаты!

А прамень той ад сонца

дзяржавы,

Ад нягаснучых зор Крамля.

З Новым годам

і новай славай,

Дарагая мая зямля!

Васіль МАТЭВУШАУ.

атрымаў ад свайго боса 18 фунтаў вяндрліны. Што ў параўнанні з гэтым вашы прэмлі...

Думаю, што леташнія каляды Піліпа былі яшчэ адной прычынай, каб уславіць «дэмакратыю». Самі ж ведаеце, калі Вярстак сыты, тады яму і ў Амерыцы рай.

Напярэдадні сёлетняга Новага года зноў напісаў да мяне Вярстак. Але нешта я не пазнаў яго стылю. Ані слова пра дэмакратыю, нічога пра сала ці амерыканскую шынку. Толькі напісаў, што сёлета яго бос паднёс яму к Новаму году кукіш. Ці то збяднеў, ці стаў скуным!

Вось я цяпер і думаю: ці не мела гэтая акалічнасць уплыў на дэмакратычныя прынцыпы Вярстака. Каму прыйдзе ў галаву спаваць хвалебныя псалмы, калі ў жываце пуста!

В. МАЦКЕВІЧ.

Голас Радзімы

№ 51 [1160]

Снежная зіма.

праўдную амерыканскую дэмакратыю». Хапіла б напісаць адзін раз пра гэта. Але я, улічваючы горкі вопыт Піліпавай Агаты, не пярэчу: хай сабе Піша Вярстак, каб толькі не падумаў, што ўшчамляю яго свабоду.

У сваю чаргу я захацеў быць джэнтльменам і паслаў Піліпу некалькі нумароў нашых газет (не пісьмы ж яму пісаць, а маўчаць нібы няёмка). Думаю, усё-такі вестка з роднай стараны. Прачытае пра сваю вёску, мо' пацяплее на сэрцы. Атрымліваю ад Вярстака ліст, кароткі, як афіцыйнае камюніке.

«Шаноўны спадар! Не дасылайце мне больш вашае камуністычнае агітацыі. Усё, што вы друкуеце, — суцэльная мана. Праўду пішуць толькі ў амерыканскай прэсе. І нідзе болей. Ай эм амерыканін і не хачу мець з вамі дачыненняў. Мая адзіная радзіма — Амерыка. Я ёсць шчаслівы, што жыву тут, а не ў Расіі».

Тут я канчаткова пераканаўся, што Піліп стаў стопрацэн-

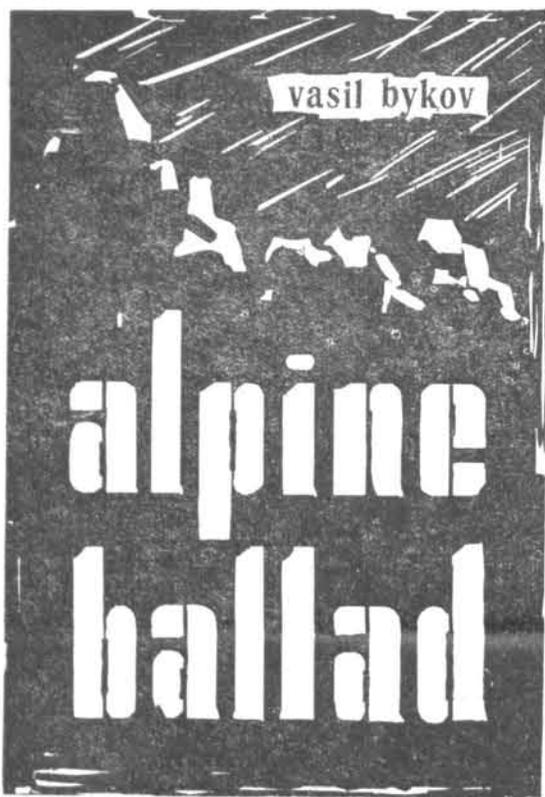
ным амерыканцам. Ён не спыніў, аднак, «дачыненняў са мной» і па-ранейшаму закідае пісьмамі. У кожным рэкламуе Штаты і прапануе ўсё новае варыянты пераробкі нашай Беларусі на амерыканскі капіл.

Апошнім часам Вярстак узяўся за нашы святы. Крые, на чым свет стаіць! Першае мая яму не падабаецца, пра Кастрычнік лепш і не нагадвай, 8-е Сакавіка ні ў якое параўнанне не ідзе з амерыканскім днём маці, Новы год цяпер зусім не той, што быў год Мікалаі другім ці «маршалку Пілсудскім».

Вось каб мы хоць што-небудзь перанялі ад амерыканцаў. Напрыклад, Дзень удзячнасці. [Яго адзначаюць у лістападзе. Амерыканцы дзякуюць богу за тое, што ён ім паслаў на працягу года].

«У гэты дзень збіраюцца сваякі і знаёмыя. Свята гэтае я люблю. На Дзень удзячнасці амаль заўсёды хто-небудзь запрашае мяне да сябе ў гасці, на абед. Амаль кожная сям'я

(For the beginning see issues Nos. 37-50)

She slapped him jokingly on his broad back and squeezed his arm with her two hands.
 «Strong, *Russo*. Good. Why you go prisoner?»
 «Go. They took me, that's why I went».
 «Should kill fascists!» She shook her tiny fist with an air of determination.
 «I killed them as long as I could, and then...»
 He raised his elbow and turned his other side towards her, and her mobile face at once took on an expression of great pity, almost of fear.
 «Oi, oi, Santa Maria!»
 «That's the sort of Hercules I am», he sighed.
 «Does it hurt?» She put her fingers cautiously on the huge, broad scar that had been left by a German sword bayonet. He rubbed his side vigorously.
 «No, it's finished hurting».
 «Oi, oi».
 «Don't be afraid, you silly girl», he said gently.
 «Now squeeze harder».
 She did not dare touch it and he took her thin fingers in his hand and pressed them against the wound. Giulia gave a little scream of fright and pressed close against him. Ivan shuddered—her brief touch aroused a fear in him that compelled him to withdraw. That was no good! He must not allow himself to grow slack. They must get away as quickly as they could.
 «Listen», he said frowning and casting a brief glance at her. «We have to move on quickly, d'you understand?»
 «Ja», she agreed smiling and looking into his eyes with some secret thought in mind.

17 They went downhill from the upper edge of the grass zone to the middle. The poppies were not so thick lower down and their place was taken by other flowers. Here and there they saw

113

patches of blue forget-me-nots, harebells nodded in the sun, and the powerful aroma of azaleas made them dizzy. In some places there were stony bald patches among the flowers and near these patches there were always a lot of sharp granite chips played havoc with his bare feet. Ivan began to choose his path more carefully, watching the ground as he went. Once a tiny drop of red flashed out of the grass before his eyes; he stooped down and picked a number of big wild strawberries from among their pointed leaves. As he picked them he noticed another patch nearby. He laid down the leather jacket and sat on the ground, Giulia following his example with an exclamation of pleasure.

There were very many berries, big and juicy, and almost all of them ripe. Ivan and Giulia gathered them and ate them voraciously, by the handful, forgetting about the time and about the danger they were in. It is true that berries could not satisfy their hunger, but they separated and wandered across the grass, each of them eating as many as he could find. A long time had passed, the sun had moved to the opposite side of the sky and now lit up the valley with its patches of woodland, and the winding gullies of the Bear Range that cut into it.

The perspiration was pouring off Ivan as he crawled over the ground in search of berries; hearing footsteps behind him, he turned to face Giulia, wiped the sweat from his brow, and sat up on the ground.

She ran quickly up to him, hiding a sly smile in her lively eyes, knelt down in front of him and unfolded the corner of her striped jacket. A whole pile of strawberries lay on the juice-stained jacket.

114

«Bitte, *Russo* Ivan», she said in deliberately haughty tones, offering the berries.

«Why? I've eaten enough».

Seizing a handful of berries she almost forced him to eat them. Then she ate a few herself and again held a handful up to his mouth. The berries somehow had a different taste when he ate them from her hand — better than when he ate them one at a time — and when he had gathered them all out of the palm of her hand with his lips he sucked up the warm, aromatic skin of her hand.

«No, no», Giulia said with a mock threat.

They ate up all the berries she had gathered and then Ivan picked up the leather jacket that lay among the poppies.

«Aida?»

«Aida», she agreed.

They seemed pleased with each other and much closer as they walked on. Giulia trustingly placed a hand on his shoulder.

«Strawberries are good», he said, breaking the friendly but somehow awkward silence. «Before the war I fed on them several summers. Strawberries and milk».

«Oh, *Russo vegetariano!*» she said in amazement. «Giulia not, Giulia like beefsteaks, spaghetti, omelettes».

«Macaroni as well», he added, and they both laughed.

«Ja, ja, *maccherone*. And *Russo* eat strawberry?»

«Sometimes. What can you do if you're hungry?»

Ivan had to agree gloomily. Giulia looked at him in amazement.

«*Russland* hungry? Why hungry? *Russland* how hungry? *Russland* very rich, eh?»

«Of course, that's true enough».

«Then why hungry? Tell me!» she insisted. She

115

was obviously worried at what he had said.

He did not answer immediately but strode on across the grass; he was wondering whether it was worth while telling her about the past. He was already sure that she was well-disposed towards him and he was attracted by her which accounted for the need he felt to be frank, a feeling he had not experienced for a long time.

«It happens, when there's a bad harvest. In thirty-three, for instance. We ate grass...».

«What grass?»

«What grass?» He bent down and pulled up a handful. «This grass. My father died of hunger».

Giulia stood still in amazement and there was a troubled look on her serious face. She gave Ivan a searching and at the same time suspicious look; she did not say anything, however, only let go of his hand and withdrew into herself. He strode on in silence, saddened by memories that were far from happy.

Yes, they had been hungry, and at other times, too... Usually potatoes saved them, but there were not always enough of those and they made do with weeds such as sorrel and nettles. They stewed the weeds and added a handful of flour to the mess; they baked pancakes from grass and they tasted so bitter that Ivan would remember them all his life. In thirty-three Ivan's father had dropped everything and set out for the Ukraine in search of a chance to earn something and get hold of anything that looked like bread. His mother was swollen from hunger, the youngsters were scarcely able to move—it was lucky they still had a cow, that helped. That summer they were hard put to keep going until the new potato harvest. The father came back in late summer. He had never been particularly strong and this time when he sickened, he took to

116

his bed and never left it again. He died at Christmas, leaving four children. Ivan was the eldest and he had to help his mother bring up the others and feed them. Hard, terribly hard, those times had been!

He walked on wrapped in thought, looking downhill to where the grey clogs on her feet appeared in the grass and their two short shadows floated before them. Giulia, moreover, began to lag behind, and he felt some peculiar change in her mood, but he did not look back.

«You go Siberia? Was kolkhoz bad?» There was a kind of challenge and a cold look in the girl's eyes.

With a feeling akin to fright he stopped short and looked keenly at her.

«What d'you mean? Who told you that?»

«One bad *Russo* say. You want say same, I know!»

«I?»

«You! Say it!»

«I don't want to say anything. What can I tell you?»

«You say Giulia no right, say she make mistake».

He looked at her; there was anger in her face, her eyes were bright pin-points, her recent kindly disposition towards him had disappeared; he tried his hardest to understand the reason for these changes and to get the meaning behind her unpleasant questions.

«You speak! Speak!»

Apparently she had really heard something, in the camp perhaps, or even in Rome. He could not explain anything to her and he regretted having mentioned the hunger.

«There was injustice?» Giulia persisted.

117

«What injustice? What are you talking about?»

«People sent to Siberia, eh?»

«To Siberia?»

He gazed searchingly into her scornful eyes and realised that he would either have to tell the truth or invent something. He wanted to put a stop to the conversation altogether.

«It did happen that some of the kulaks...»

Giulia bit her lip in sorrow.

«It's not true!» she shouted suddenly and her glance seemed to strike him physically, there was so much sorrow, hurt and open hostility in her eyes.
 «No true! No! Ivan like Vlasov!»

She suddenly burst into tears and covered her face with her hands. Ivan stepped towards her in fright, but she stopped him with a categorical «No!» and ran to one side across the slope. He stood wondering what to do looking after her in embarrassment. His thoughts were all mixed up, he felt that something awkward, something unsaid and foolish had happened, but he did not know how to set things right.

Giulia ran as far as a small, bare mound, climbed on to it and curled up with her legs bent under her. She did not give him a glance.

«So that's it! Vlasov!» said Ivan to himself, flabbergasted. He sighed deeply and stamped along through the grass. It seemed he had done something really bad — he had thoughtlessly destroyed the concord between them that he had built up with such difficulty and which he needed so badly; the consciousness of this pained him terribly, the calm joy he had recently felt faded away and he was lonesome and bitter at heart.

She had, of course, heard something of what had occurred in his country in those years; perhaps she

118

imagined it quite different from what it had been, but how could he now explain to her so that she would understand and not be angry with him.

Ivan stamped about over the same bit of ground, throwing the jacket from one shoulder to the other; his shoulders and the back of his neck were badly burned by the sun, and no matter how much he puzzled he could not imagine what had passed between them and what he had done wrong. Perhaps it would have been better to keep quiet about the hunger, although it was distasteful to hide the truth; it now seemed to him that it would have been better to do so. It was a great pity to be deprived of her trust now they had experienced so much together. At the same time Ivan felt subconsciously that it had nothing to do with him — that in the hearts of both of them something great and important had come to life, something which made all calculating seem petty.

Now he did not know what to expect next! He could well imagine how Giulia would have received the truth told without any beating about the bush — how could she have understood the full complexity of all that had been so hard for him to bear?

There was no doubt he was now in a difficult position.

Too bad! Still, he would not lie to her, he would tell her everything, exactly as it had been, and if the girl had a feeling heart in her breast she would realise that he had nothing to do with Vlasov; then she would show a proper respect for him and his people — they were certainly worthy of it. All this came to Ivan suddenly and very clearly; it set his mind at rest and he grew calmer as though he had taken a decision and all he had to do was await results.

119

18 Ivan, however, did not have the patience to await those results.

Giulia was sitting some distance away with her back to him; she was scratching the ground thoughtfully with her toe and he took the jacket and went to her. But she heard him, shuddered, glanced at him protestingly, jumped up and ran further along the slope. He climbed slowly on to the bare rock and stood still. He had to wait—or perhaps go on—he simply did not know what to do. The girl ran a little way and then disappeared, without looking back, behind a big pointed boulder that jutted up out of the grass like a huge fang.

He dropped the jacket to the ground and lay down on it, deciding to wait patiently and see what would happen.

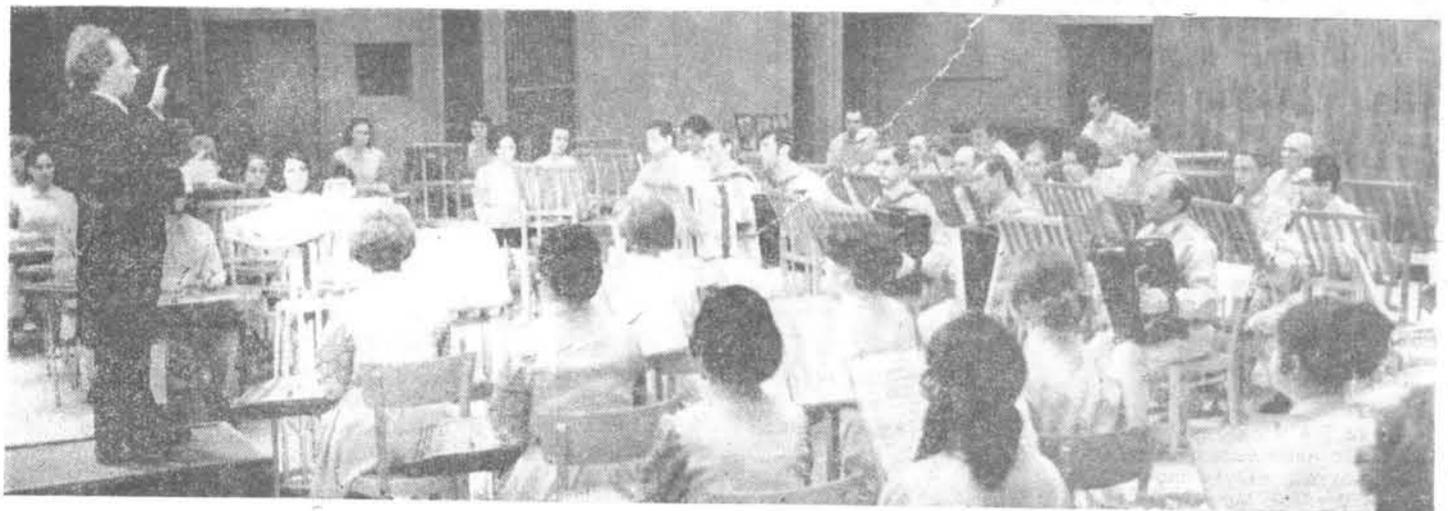
It grew warmer. The limestone, overgrown with coarse grass like sedge, gave off an odour of dry, dusty heat, like a Russian peasant stove when the fire is out. Ivan's bare shoulders and back ached from heat and sweat and all round him tiny flies of many colours swarmed in the grass. Now and again he glanced at the boulder behind which Giulia was sitting, but she did not show herself and he began to doze, worn out by the heat and stifling atmosphere and the uncertainty of what he was waiting for. The berries or the heat seemed to have dulled his hunger but he badly wanted a drink.

«As if there weren't enough troubles without thirst!» he thought. He realised that he ought to keep going, get as near as possible to the snowline, look for some way across the range and get hold of some food. Actually things had turned out more than awkward in a flight that had begun very suspiciously.

(To be continued)

120

БЕЛА- РУСКАЯ ЖАМЧУ- ЖЫНА

Канцэрты гэтага аркестра можна пачуць у святы і ў будні, у вялікай зале філармоніі і на маленькай сцэне сельскага клуба. Калі мы гаворым аб дасягненнях нашай рэспублікі, аб яе культуры, сярод іншых нашых здабыткаў называем і Дзяржаўны народны аркестр БССР.

А пачынаўся ён так. У адзін са снежаньскіх дзён 1922 года ў Мінск прыйшоў пятнаццацігадовы падлетак у авечай шапцы і ў даматка-

най світцы з цымбаламі за плячыма. Гэта быў Іосіф Жыновіч, сын селяніна з вёскі Арэшкавічы. Яго залічылі ў Першы беларускі тэатр, і хутка ў спектаклі «Паўлінка» загучалі беларускія цымбалы. З таго часу цымбалы сталі канцэртным інструментам.

7 снежня 1930 года паста новай калегіі Наркамасветы БССР быў арганізаваны Беларускі дзяржаўны ансамбль народных інструментаў. Праз сем год ансамбль быў

перайменаваны ў аркестр народных інструментаў. Першым дырыжорам стаў Канстанцін Сімеонаў (цяпер народны артыст ССРСР, га-лоўны дырыжор Ленінградскага тэатра оперы і балета).

У час Вялікай Айчыннай вайны многія музыканты аркестра змянілі свае інструменты на вінтоўкі і аўтаматы, пайшлі на фронт і ў партызанскія атрады. У 1944 годзе, калі Мінск быў яшчэ ў руінах і папалішчах,

беларускія музыканты пачалі аднаўленне аркестра. Цымбалы і нотная бібліятэка згарэлі. Народны ўмелец Уладзімір Крайко змайстраваў цымбалы, дудачкі, ліры. Па памяці ўзнавіў ноты.

І зноў Дзяржаўны народны аркестр БССР пад кіраўніцтвам І. Жыновіча прадстаўляў беларускае мастацтва ў далёкіх і блізкіх паездках па краіне і за рубяжом. Музыканты пабывалі ў Канадзе, Англіі, Бельгіі, Галандыі, Фінляндыі, Шве-

цыі, Францыі, Індыі, Бірме, Японіі, Турцыі, Чэхаславакіі, Венгрыі, Польшчы, Румыніі, Балгарыі.

Вось яны сядзяць (здымак уверсе) на ярка асветленай сцэне — юнакі і дзяўчаты ў беларускіх нацыянальных касцюмах. І льюцца адна за другой чароўныя мелодыі...

В. АЛЯКСАНДРАУ.

Фота Ул. Кітаса.

НОВЫЯ ІМЁНЫ

Спрадвеку была багатая талентамі беларуская зямля. Бо мелі ж сваіх аўтараў і агністая «Лявоніха», і чудаўдныя казкі, і дасціпныя прымаўкі. Майстры, імёны якіх не данёс да нас час, з ільну, дрэва, гліны і саломы стваралі сапраўдныя ўзоры мастацтва. Праз стагоддзі пакут і галечы захаваў народ цягу да прыгажосці і ўручыў яе як неацэнную спадчыну сучаснаму пакаленню, якое мае для развіцця сваіх талентаў самую выдатную, самую спрыяльную ўмову.

Кожны год на мастацкіх выстаўках, на старонках часопісаў і вокладках кніг з'яўляюцца новыя прозвішчы: у літаратуру, у мастацтва прыходзіць зольная моладзь. Лепшыя з іх становяцца членамі творчых саюзаў рэспублікі. Аб тых, хто прыняты ў 1970 годзе ў Саюз пісьменнікаў і Саюз мастакоў, расказам мы сёння чытачам «Голасу Радзімы».

НОВАЕ імя ў літаратуры — гэта адразу і цікаўнасць, і спадзяванні, і боязь расчаравання. Апошнія не пагражае чытачу апавяданняў Міхася Вышынскага, якія сабраны ў кнізе «Вокны ў начы», таму што аўтару ўласціва сваё бачанне свету, у яго назіральнае, пільнае вока, чуйнае сэрца. Выразна і сакавіта акрэслена ён атмасферу, у якой жывуць і дзейнічаюць персанажы. Не выпадкова назваў Іван Мележ Вышынскага адным з самых здольных маладых празаікаў.

Уладзімір Скарынін — авіяцыйны інжынер, працуе ў Мінскім аэрапорце. І большасць вершаў яго зборніка «Буслы над аэрадромам» па тэме непасрэдна звязаны з авіяцыйнай. Ён піша пра тое, што добра ведае, чым жыве штодзень, паэтызуючы самія звычайныя рэчы. Але авіяцыйная тэма не абмяжоўвае аўтара, яна — падстава для роздуму. Вось верш «У зале чакання»:

Перада мной
пахлыты дзяды
Дасталі звыкла
з торбачак сняданне.
Для іх
усе пражытыя гады —
Цярплівае чаканне.
Чаканне
Добрых вестак ад сыноў —
І атрыманне пісем
пахавальных.
Чаканне сонца,
а затым ізноў
Даждоў выратавальных.

Леанід Рашкоўскі жыве ў Барысаве, піша на рускай мове. Яго зборнік «Пусть не уміраюць звезды» выдадзены ў бібліятэцы «Першая кніга паэта». Шлях Рашкоўскага ў літаратуру своеасаблівы: хвароба прыкавала юнака да ложка і вершы для яго — пошук месца ў жыцці.

Ты, таваріч, мая
постарайся, пойма,
И поверь мне, что я
не хочу, не могу
Только брать и всегда
оставаться в долгу.
Да, я болен...
Разводят руками врачи...
Но ведь сердце стучит!

Но ведь совесть кричит:
Будут трудности — пусть!
Не согнусь!
Устою!

Хочацца адзначыць адну акалічнасць: лірычны герой цяжкахворага паэта — жыццярадасны чалавек, сэрца якога адкрыта людзям.

Кніга літаратуразнаўцы Івана Ралько называецца «Беларускі верш. Старонкі гісторыі і тэорыі». Яна прысвечана найменш распрацаванай галіне беларускага літаратуразнаўства — тэорыі вершаскладання. Праца І. Ралько мае не толькі вялікае навукова-тэарэтычнае, але і практычнае значэнне.

Апавяданні для дзяцей піша бібліятэкар з Узды Данір Слаўковіч. Ён надрукаваў кніжку «Каласавічок». Дзве дзіцячыя апавесці «Паміж «А» і «Б» і «Вясёлы тузін» напісаў журналіст Уладзімір Машкоў. Пяру Аркадзя Кандрусевіча, мастака па прафесіі, належыць зборнік апавяданняў «Чарпак Вялікай Мядзведзіцы». У часопісе «Нёман» змешчаны раман «Крок за тваёй сцяной», а ў выдавецтве «Беларусь» выйшла кніжка вершаў «Дарога» Эдуарда Скобелева.

Членамі СП БССР сталі таксама паэты Вольга Іпатава, Мікола Маляўка, Леанід Дайнека, Хвядос Чэрня, гісторык і даследчык літаратуры Ісідар Бас і журналістка Галіна Васілеўская.

КАБ НАВЫІЦЬ права называцца членам Саюза мастакоў, трэба не толькі прымаць удзел у рэспубліканскіх і ўсесаюзных выстаў-

ках ці конкурсах, неабходна яшчэ быць адзначаным на гэтых прадстаўнічых аглядах — атрымаць дыплом. Лічба 39 — колькасць прынятых у саюз у 1970 годзе — сведчыць аб выдатных поспехах беларускага мастацтва.

Імя трыццацігадовага скульптара Анатоля Арцімовіча ўжо добра вядома ў рэспубліцы. Яшчэ сваёй дыпломнай работай «Юнацтва» ён заявіў аб сабе як мастак з вялікім творчым патэнцыялам. У 1964 годзе Арцімовіч прымаў удзел ва ўсесаюзным конкурсе на праект помніка героям-абаронцам Брэсцкай крэпасці. Яго работа атрымала заахвочвальную прэмію і была адзначана дыпламам. Разам з А. Бембелам і А. Стаховічам таленавіты скульптар працаваў над стварэннем Кургана Славы. А нядаўна Анатоль Арцімовіч стаў пераможцам ва ўсесаюзным конкурсе на праект помніка 28 героям-панфілаўцам у Алма-Аце.

Пётр Свентахоўскі — неаднаразовы ўдзельнік рэспубліканскіх і ўсесаюзных мастацкіх выставак. Большасць герояў яго палотнаў — савецкія пагранічнікі. Героіка і будні вартавых рубяжоў нашай Радзімы — любімая тэма мастака. Карціны Свентахоўскага «Партрэт пагранічніка Яфрэмава», «На далёкай заставе», «Трывога», «На заданне» і іншыя атрымалі агульнае прызнанне.

У Мінску, Маскве, Ленінградзе, Манрэалі, Плоўдзіве экспанавала свае работы Керсі Вакс. Але не жывапісныя палотны прадстаўляла яна на строгі суд гледачоў, а вырабы са шкла. І той, хто бачыў «Зоркі» ці «Шары» — дэкаратыўныя наборы з бясколернага крышталю, гравіра-

ваныя алмазнай Іголкай, — не можа не пагадзіцца, што гэта сапраўднае мастацтва. Творы К. Вакс вылучаюцца бездакорнымі прапорцыямі, свежасцю думкі, чысцінёй сілуэта, нечаканасцю рашэння. І гэта датычыць не толькі унікальных, але і масавых вырабаў, якія мастачка стварае на шклозаводзе «Нёман».

Там жа, у пасёлку Бярозаўка Гродзенскай вобласці, працуе і Валянціна Дзвінская, удзельніца выставак у Балгарыі, Англіі і Францыі. У сваёй творчасці Дзвінская часта звяртаецца да народных традыцый, што надае яе вырабам сакавітасць і выразнасць.

Сярод новых членаў саюза вялікая група мастакоў дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва. Іх творчасць упрыгожвае наш быт, дорыць людзям характаво ў паўсядзённым жыцці. Госці беларускай сталіцы маюць магчымасць любавання дэкаратыўнымі масамі «Палессе», якімі аздобіла Інтэр'ер гасцініцы «Мінск» мастачка Святлана Каткова. Ёй жа належыць і роспіс у магазіне садавіны і гародніны «Ураджай». Яўген Карманаў — аўтар афармлення кафэ і рэстарана «Журавінка». Святлана Нартава ўпрыгожыла мінскі магазін «Падарункі» казачнымі жар-птушкамі з металічнай фальгі.

У Саюз мастакоў прыняты Мікалай Шырокаў і Лазар Прагін, якія працуюць у адной з самых складаных галін графікі — афармленні кніг, мастацтвазнаўца і крытык Барыс Крэпак, дэкаратары Сяргей Салохін і Барыс Казакоў і многія іншыя. У палку беларускіх мастакоў — добрае папаўненне.

Т. РЭУТОВІЧ.

ЛЕТАПІС НАШАЙ ЛІТАРАТУРЫ

Напярэдадні Новага года выйшаў з друку апошні, дваццаты, нумар літаратурна-мастацкага і грамадска-палітычнага часопіса «Полымя». На яго вокладцы чырвоная лічба 500 — столькі кніжак часопіса выдадзена з 1922 года, з часу заснавання «Полымя». 500 нумароў — гэта летапіс паслярэвалюцыйнай беларускай літаратуры, бо на старонках часопіса друкаваліся творы Я. Купалы, Я. Коласа, Зм. Бядулі, Э. Самуйленка, К. Чорнага, М. Чарота, Ц. Гартнага, П. Га-

лавача, К. Крапівы, П. Глебкі, П. Броўкі, М. Танка, М. Лынькова, І. Шамякіна, І. Мележа.

І вось чытач разгортвае пяцісоты нумар «Полымя». Ён адкрываецца новымі вершамі Сяргея Дзергага. Змяняльна, што менавіта ў кніжцы, якая з'яўляецца чарговай вехаю ў гісторыі нацыянальнай культуры, змешчаны наступныя радкі:

Не мелі доўга ўласных бардаў,
Ляжаў цяжар на сэрцы каменем:

Да мовы роднае пагарда
Была прышчэплена вякамі нам.
Але яна жыве, віруе...
О мова родная, дзівосная!
З табой жыву, з табой памру я,
З табою, веру, і ўваскрэсну я.

У «Полымі» надрукаваны паэтычныя творы Рамана Гармолы і рускага паэта Аляксандра Пракоф'ева ў перакладзе Антона Бялевіча. Проза ў часопісе прадстаўлена раманам Івана Пташнікава «Мсціжы».

У раздзеле «З літаратурнай спадчыны» змешчаны малавядомы варыянт урыўка з паэмы Якуба Коласа «Сымон-Музыка», а ў раздзеле «Публіцыстыка» — артыкул міністра меліярацыі і воднай гаспадаркі БССР Аляк-

сандра Аляксанкіна «Меліяратары мяняюць воблік зямлі».

Цікавае даследаванне Тамары Дубковай «Цымбалы» знаёміць чытачоў з гісторыяй старадаўняга музычнага інструмента беларусаў, з яго новым жыццём у савецкі час.

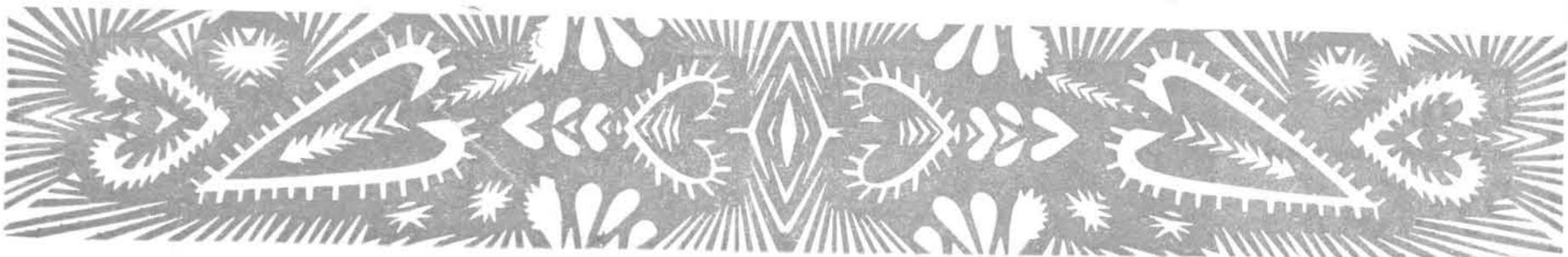
Першаму рэктару Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, першаму беларускаму акадэміку, першаму заслужанаму прафесару БССР Уладзіміру Пічэту прысвечаны артыкул Эмануіла Іофе «Партрэт вучонага».

Як заўсёды, у часопісе надрукаваны крытычныя і літаратуразнаўчыя матэрыялы.

Ад імя нашых землякоў — зарубежных чытачоў «Полымя» — рэдакцыя газеты «Голас Радзімы» вітае галоўны літаратурны часопіс Беларусі з выхадом пяцісотга нумара.

ПОЛЫМЯ

НОЧЧУ ПАД НОВЫ ГОД

Перш за ўсё неабходна адзначыць, што няма большай мукі, чым чакаць, пакуль жонка збяраецца ў госці. Мы, мужчыны, збіраемся ў момант: хуценька апранешся, прычэпіш гальштук і — гатоў. І стаіш сабе малайцом, знемагаеш, пакуль яна падфарбуецца і перабярэ восьмь сукенак, а потым яшчэ возьме іголку з ніткай...

— Ну калі ты, нарэшце? Мы ж спознімся...

— Паспееш, — спакойна адказвае яна і дзесяты раз бярэцца чапурыць прычоску.

Настрой ад гэтага зусім псуецца. Аднак ён хутка падымаецца, таму што мы ўжо едем. Мы едем да Залескіх сустракаць Новы год.

Мінск зіхаць. Жанчыны ззяюць. Снег іскрыцца. На плошчах і ў вітрынах магазінаў рознымі колерамі гараць ёлкі. Імчацца машыны — з Харкаўскай у Зялёны Луг, з Апанскага ў Сляпянку, з вуліцы Якуба Коласа на Партызанскі праспект, наогул, ва ўсе канцы і куткі горада. Мінчане, як і мы, едуць у госці.

Нас гасцінна сустракаюць Залескія. Вітаемся і абменьваемся віншаваннямі. Мужчыны ідуць у пакой і разглядаюць ёлку, жанчыны затрымліваюцца каля люстэрка. Пакуль яны прыхарошваюцца, скажу, хто запрошаны ў госці.

Сустракаць Новы год сабраліся: суседзі Васілеўскія з дачкой-студэнткай, наша агульная знаёмая Наташа з мужам, Пятро—сябра Залескага па рабоце, халасцяк, і бабка Аксіння—маці Залескай, якая прыехала з вёскі і прывезла кошык цудоўных антонаўскіх яблыкаў. Кампанія, як і заўсёды перад Новым годам, невялікая — самыя родныя, самыя блізкія.

Дзесяць гадзін. Ветлівае і стрыманае чаканне. Стол ломіцца ад бутэлек, бакалаў, чарак, талерак, місак, халодных, гарачых і немаведама яшчэ якіх закусак і страў, што вабяць і клічуць. Ад музыкі і песень аж заходзіцца тэлевізар. Залескія з бабкой Аксінняй заканчваюць падрыхтоўку на кухні, дзе гарачыня, пара і букет разнастайных смачных пахаў.

Мужчыны ўселіся ля паліцы з кнігамі і вядуць сур'ёзную гутарку:

— Значыць, як было? Закінуў вуду — клонула. Я — цягнуць. А ён як ударыць — і ў траву. І адарваўся. Роспач, хоць ты ўтапіся — сазан кілаграма на паўтара...

— Гэта што! Во ў мяне было

РЭПАРТАЖ

на Нарачы! Шчупак, што бярэ...

У жанчын не менш важная размова пра даўжыню спадніц, кансерванне памідораў новымі спосабам і апошнія спартыўныя па мастацкай гімнастыцы. Дзеці сядзяць ціха, яны нібыта прывязаны да тэлевізара. Бабка праганяе іх ад тэлевізара, «каб вацэй не псавалі», і ўгаворвае «адпачнуць ад цукерак, бо пасля салодкага яны ж нічога есці не захочуць». Унукі ўважліва слухаюць бабулю, аднак робяць сваё.

Час набліжаецца да дванаціці. Дзякуючы кулінарнаму таленту гаспадыні, выдатным арганізатарскім здольнасцям бабкі і самаадданай дапамозе гаспадара падрыхтоўка пасляхова завершана. Залескі дастае з бітком набітага халадзільніка бутэлькі шампанскага. Яго жонка проста дзеля фармальнасці просіць прабачэння, што прыпазнілася, і запрашае:

— Сядайце, госці, за стол.

Дзеці дружна паварочваюцца ад тэлевізара да стала, за што бабка папракае іх: «Усюды вам трэба быць першымі». У дарослых невялікая заміна — каму дзе сесці. Сядаем, самым уважлівым чынам разглядаючы салаты, заліўныя, марынаваныя маленькія баравічкі і ўсё багацце да краёў застаўленага стала.

— Налівай, гаспадар.

— Развітаемся са старым годам.

— Вып'ем за яго, каб не пакрыўдзіўся.

Звон чарак.

А на вуліцах цяпер—цішыня. Рэдка дзе ўбачыш цёмныя вокны. Усюды святло. Усюды за сталы селі — асобнымі сем'ямі, групамі, як і мы. Усе падымаюць тосты за добры стары год, за радасць мінулы, задумы здзейснення, поспехі дасягнутыя. За новую кватэру Залескіх, паступленне ў політэхнічны Васілеўскай, новы дыплом Наташы, павышэнне па службе Пятра. Страляюць бутэлькі шампанскага — век бы слухаць гэтыя стрэлы, і ніякіх іншых. Свечыцца ўсмешкамі твары. За вокнамі сыпецца лёгкі снег.

— Гаспадар, яшчэ па адной!

Падымем яшчэ! Бо стары год быў сапраўды добрым і для мяне, і для цябе, і для ўсіх нас. Ці ёсць хто ў горадзе або вёсцы, хто не падымае зараз

бакалаў? Хто не ўспамінае харошае? Не ўсміхаецца? Такого няма.

Тым часам дыктар на экране тэлевізара заклікае паслухаць навагодняе прывітанне партыі і ўрада народу. Наш гаспадар хутка напаўняе бакалы, каб у апошнюю хвіліну старога года не марудзіць і своечасова падняць тост за новы. Слухаем сардэчныя і цёплыя словы аб міры і працы, пажаданні поспехаў і шчасця.

Б'юць крамлёўскія куранты. Іх апошні ўдар суправаджаецца званам празрыстага нёманскага крышталю.

— З Новым годам!

— З новым шчасцем!

Хто ў гэты момант не вып'е да дна? Ніхто.

Мы ўступілі ў семдзесят першы.

Весялосць нарастае. Мы падымаем тосты за новыя поспе-

Мінск святочны.

хі, за нашых гаспадынь і жанчын, за ўсё, што павінна збыцца і абавязкова збудзецца.

А потым:

— Песню! — усклікае Наташа.

— Песню! — падхопліваюць усе.

Ой бярозы ды сосны, партызанскія сёстры, Ой шумлівы ты лес

малады...

З-за сцяны даносяцца «Падмаскоўныя вечары» — там таксама не дрэмлюць. А суседзі паверхам вышэй яўна апырэдзілі нас — у іх ужо танцы. Аж стогне столь. Ну і добра! Сягоння ніхто на шум не пакрыўдзіцца. Сягоння пяць і танцуюць усе.

Потым у горадзе зноў пачынаецца рух машын. Гэта тая адзіная ва ўсім годзе ноч, калі транспарт працуе да рання. Мы развітаемся. Гаспадары напамінаюць:

— Толькі ж заўтра не пазніцеся. Прыходзьце ў тры.

— Прыдзем абавязкова.

Зіхаць ёлкі. Сыпецца снег.

В. ВЫСОЦКІ.

БЕЛАРУСКІ ГУМАР

Сустраішы на вуліцы сябра свайго мужа, жанчына спыталася:

— Вы з рэстарана?
— З рэстарана.
— А майго мужа там няма?
— Гэтага я не магу сказаць.
— Чаму?
— Ён вельмі прасіў не гаварыць.

— Доктар, сёння я ўсю ноч не мог заснуць, нават ні разу вочы не заплюшчыў...

— Сам вінаваты: ніхто з незаплюшчанымі вачыма не спіць.

— Кажуць, ты жывеш у жонкі пад пятой?

— Хлусня, яна ў мяне зайседы ў модных чаравічках ходзіць.

Задумаў хлапец жаніцца і сказаў пра гэта бацьку.

— Я ў твае гады яшчэ з глуду не з'ехаў, — з дакорам адказаў бацька.

— А на якім жа годзе ты зрабіў гэта, тата? — спытаў сын.

Маці да сына:

— Ты зусім непаслухмяны хлопчык. Я хутка патівю з-за цябе.

Сын:

— Цяпер я разумею, чаму бабуля такая сівая.

— Пятрусь, колькі вас усяго ў мамы?

— Дзевяць.

— Дык ты не самы старэйшы?

— Не, самы старэйшы дзядуля.

Сусед да суседа:

— Што ты нясеш у мяшкы?

— Памачай, будзеш ведаць.

— Я і так чую, што парася голас падае.

— Навошта ж тады пытаеш?

— Хачу ведаць, свінка ці парсючок.

Адзін чалавек скардзіцца сябру:

— Ой, даражэнькі, як галава баліць!

— Захарваў?

— Не.

— Тады перабрай учора, пэўна, гары якой?

— Не.

— У такім разе, што ж здарылася?

— Хачу на работу заўтра не паісці, а нічога прыдумаць не магу.

Спорт

Чатыры дні ў Японскіх гарадах Нагоя і Токіо праходзілі міжнародныя спаборніцтвы па гімнастыцы, у якіх прынялі ўдзел спартсмены Савецкага Саюза, ЗША, ГДР і Чэхаславакіі. Вялікіх поспехаў на іх дабілася маладая беларуская гімнастка Вольга Корбут. Школьніца з Гродна атрымала залаты медаль за вольныя практыкаванні.

У сталіцы Беларусі адбыўся міжнародны турнір па

боксе на прыз мінскага Палаца спорту. У спаборніцтвах, акрамя беларускіх спартсменаў, прынялі ўдзел баксёры з розных гарадоў Савецкага Саюза, Балгарыі, ГДР, Італіі, Кубы, Румыніі і Югаславіі.

Дзесяць спартсменаў у паўфінале, шэсць — у фінале, тры — на вышэйшай ступенцы п'едэстала гонару — вось вынік выступлення зборнай каманды рэспублікі на гэтых прадстаўнічых спаборніцтвах.

УЗНАГАРОДЫ ФІЛАТЭЛІСТАМ

У польскім горадзе Кракаве адбылася міжнародная філатэлістычная выстаўка «Ленін і яго ідэі», прысвечаная 100-годдзю з дня нараджэння Ул. І. Леніна. На ёй бы-

лі прадстаўлены калекцыі з Савецкага Саюза. Дзве калекцыі беларускіх філатэлістаў атрымалі высокую ацэнку журы.

Сярэбранага медала выстаяўкі ўдасцёна тэматычная калекцыя мінскага інжынера А. Ваціўскага «Ул. І. Ленін і ахова здароўя савецкага народа». Галоўны архітэктар «Мінскпраекта» А. Гуль атрымаў бронзавы ме-

даль за тэматычны падбор марак «Савецкія даследаванні на Месяцы».

Гэта не першыя медалі беларускіх калекцыянераў. Раней філатэлісты Мінска і Гомеля ўдасцёваліся ганаровых узнагарод на выстаўках у Сафіі, Познані і Карл-Маркштадце.

Л. КОЛАСАЎ.

СКРЫПКА АГІНСКАГА

Цікавым экспанатам папоўніўся абласны краязнаўчы музей у Маладзечна. Настаўніца Лашанскай школы Смаргонскага раёна І. Кас-

мач перадала музею скрыпку, якая належала слаўтаму земляку, выдатнаму кампазітару Міхалу Клеафасу Агінскаму.

— Пасля таго, як аўтар неўміручага паланеза «Развітанне з радзімай» пакінуў Залессе, дзе ён доўгі час жыў, — паведаміла настаўніца, — жонка Агінскага падарыла скрыпку сваім знаё-

мым — сям'і Мілашэўскіх, дзе яна перадавалася з пакалення ў пакаленне, пакуль не дасталася майму дзядзьку — аматару музыкі.

Хоць скрыпкі больш як два стагоддзі (яна датавана 1736 годам), музычны інструмент нядрэнна захаваўся. Ён зойме дастойнае месца ў экспазіцыі музея, прысвечанай слаўным землякам.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС: МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-03-15, 33-15-15, 39-87-92.